

V NEBU LUNA PLAVA
LITERARNI VEČER - SERATA DI POESIA

MALI
GRIMACCO
GARMAK

INFERIORE

3.10.1998

LUCIANO CHIABUDINI

Kulturno društvo »Rečan« Circolo culturale

LUCIANO CHIABUDINI

Beneški narečni pisatelj in kulturni delavec se je rodil leta 1931 v Ščiglah (Podbonesec). Živi v Vidmu. Delal je 40 let kot strojevodja na Državnih železnicah. Vsakdanje življenje, vaško kroniko Ščigli in bližnjih vasi, spomine, legende, dogodke iz starih časov raziskuje in skrbno opisuje v svojih rubrikah pri petnajstdnevniku **Dom**, v reviji **Emigrant**, v **Trinkovem koledarju**, v **Stele di Nadâl**, itd.

Napisal je več gledaliških besedil, ki jih je večinoma uprizorilo Beneško gledališče, s katerim je oblikoval tudi mesečne oddaje pri Radiu Trst A (1979-1985). Rad se izraža tudi s furlanskimi in italijanskimi verzi: leta 1989, ob upokojitvi, je objavil pesniško zbirko «Canzonando sui binari, cjars amîs compains di vore...», v kateri pesniško slika celo vrsto železničarjev, zajetih v ritem vlakov in voznih redov.

Z besedili beneških, italijanskih in furlanskih pesmi je sodeloval na raznih glasbenih festivalih: Senjam beneške piesmi (njegove pesmi so dobile I. nagrado leta 1978 in 1996), Rassegna corale - Camino al Tagliamento, Cetra dei piccoli v Čedadu, In arte Buri - Buttrio).

Za svoje literarno delo je dobil nagrado "Lastra Landarske banke" leta 1989; častno omembo pri Nagradi "Penna d'oro ferroviaria" v Anconi leta 1986. Leta 1996 je dobil prvo nagrado na natečaju "Naš domači jezik".

Scrittore dialettale, impegnato nel campo culturale è nato nel 1931 a Cicigolis (Pulfero). Vive a Udine. Per 40 anni ha lavorato come macchinista delle Ferrovie dello Stato.

Gli scritti, che cura per il quindicinale **Dom**, per la rivista **Emigrant**, per il **Trinkov koledar**, per **Stele di Nadâl**, ecc., sono il frutto di un minuzioso lavoro di ricerca. In essi descrive l'ambiente, la vita quotidiana, gli episodi storici, i personaggi, gli usi e costumi, le leggende del paese natio e dei suoi dintorni. E' autore di numerosi testi teatrali, che sono stati in gran parte rappresentati dal Beneško gledališče con il quale ha curato trasmissioni radiofoniche per i programmi sloveni della RAI di Trieste.

Scrivo poesie anche in italiano e friulano. Nel 1989, in occasione del pensionamento, pubblica la raccolta di poesie "Canzonando sui binari... cjars amîs compains di vore...". In essa si susseguono le immagini poetiche di numerosi amici ferrovieri alle prese con i ritmi dei treni e degli orari di viaggio.

Con musiche e testi in dialetto sloveno, in friulano e in italiano ha partecipato a diversi festivals musicali: Senjam beneške piesmi-Festival della canzone delle Valli del Natisone di Liessa (sue le canzoni vincitrici nel 1978 e 1996); rassegna corale di Camino al Tagliamento 1978; Cetra dei Piccoli di Cividale 1978; In Arte Buri 1988 di Buttrio.

Per la sua attività letteraria ha ricevuto diversi riconoscimenti: Premio letterario Banca di Antro 1989, Segnalazione al concorso nazionale Penna d'oro ferroviaria 1986 - sezione poesia, ad Ancona, I. premio concorso dialettale orale "Naš domači jezik" 1996.

KADUO POZABE?

Tuoje miline, nebesnine oči
farbane u Rieki, Nediž al u Soči,
ki u sebe skrivaj' neznane moči
kaduo pozabe in tuoj obraz otročji?

Zadeu si naše težave, don Rino
zadru si bandiero, de ostane živuo
kar na smie umreti. Si meu trošt na mladino,
podpuora odrešenja, rodno testuo.

Beka se ulekne pa ti nies biu beka.
Drien zlomjen iz rane bielo kri toče,
delji se in razlija, duhouna rieka,
slovensko besiedo po suoji pot moče.

In še, svetijo, med našim "svečeniku"
tuoje mile oči, martarniku.

TRIJE ZLATOMAŠNIKI

Zvonovi naš' kàr tonkajo
čez gore an čez doline,
veselja so buditelji
od sarca, u korenine.

Naj tonkajo za ojceta,
naj tonkaj' za senjan
z njih glasan usien oznanjajo
niek liepega če al san.

Navadni sladki bronu glas
donas je obogateu,
ima nekaj posebnega,
seviède, j' pozlateu!

Od štierih kraju zemljice
zelene Benečije
treh naših Zlatomašniku
slovesni dan odkrije.

Odkrita ja, zvonovi,
povejta usien soglasno,
de bo pousode spoznano,
kar usakemu nie jasno.

Ma prieti za Somašnika
že šu na buojš živiljenje,
za Zaccarij Succaglia
mučajta adno maglenje.

Oznani sa te mali zvon,
de adan je Ruonski sin,

de adan je Ruonski sin,
poeta, Monsinjor,
pre Birtig Valentin.

Te sriednji zvon pa ti povej,
de drug je znan doktor,
pisatelj, Angel Cracina,
on tudi Monsinjor.

Na zadnjo ti debeli zvon
le sape se nabier,
de ogramno oznaneš duo je še
te treči naš pastier.

Povej, de Matajura
na bojo ga tikal,
dokjer je gor za varuha
Gaspud Gujon Pasqual.

Daril' sta že od pu šekulna
to parvo Sveto mašo,
med tarnji an rož vodili nas
narauno u dušno pašo.

Sta veselil' se z nami
na karst an na ženitvo,
tolazli zadnjo uro
te starimi z molitvo.

Od Petarja Podreka,
po jinaka Ivana Trinka
od tiste tarde kietne
sta usak 'na zlata rinka.

Oh srečni mi, ki užili smo
duhounike domače,
posebnost naše varuhi,
branilnici prez plače.

Za Vaše dobrodielo,
za žegan Vaše roke
berarnjo sta prosili
ku petjar malo moke.

Pa kar sta Vi zaslužni
(sa tuole Vi vesta)
plačila, ki sta uriedni
sam Gaspud Buog van da.

A ne za tuol zmišjat,
paršli smo tle donas:
za veselit se z Vami
smo zbrani okuole Vas.

Želimo Van, de bota
še z nami puno liet
pogostu kupe u cierkvi
an učasih tudi u... kriet.

Naj gre: "Ad multos annos!"
latinsk' augurio u tisk;
a iz sarca, nevdaržljiv
iskren, slovenski vrisk!!

BAGLIORI

Fende il treno scrosci d'acqua e tenebre,
tende l'uomo i sensi
al tonfo d'uccello notturno sul vetro.

»Parallelo, shunt di campo«
un lampo!

Crepitano volute di acrilico incenso
a placare mitiche ire
bocche di schiuma ignifuga
vomitano.

Spento è l'incendio
e l'inerzia
che arresta il convoglio
alla bianca, amica, traversa.

Cielo e notte
accendono aurora serena
che la pena scioglie
e allenta i nervi
con l'ultimo ceppo
che stride.

ZIMA

“Nata pice, nata pice!”

gre nuna Katina
du kakošnjak.

“Za no pest moke,
za lùske an otrobe,
za puno skliedo
gorke uodè,
samuo no ičacè”.

TA PARVA ROŽCA

Ta parva rožca,
ki zimo prelome
kuražno pokaže
svojo bielo glavico
kadar čuje,
de se bliža spomlad
je liepa cindulinca.

Ne mraza, ne zime
nikdar se boji,
četudi via,
de bo kratko živiela,
kjer tudi via,
de potle vse te rožce
ku piuramaura cvetijo.

POŽEGNANJE HIŠ

Na uratih naših hiš
krajdu znak
an majhan križac
je ostu za spomin
vaše žegnane roke
kaplan, duhounik
Cuffolo Anton.

Vaša stegnjena roka
smehno gu kote punja:
“Dihnite, dihnite nuna,
dihnite prežo tobaka”.

Prazni ziduovi odmevaj donas
vaš domači glas
vaš obraz
Gaspuodnunac Pre Anton.

PRIMAVERA A CICIGOLIS

Specchia la "Roiza" fiori di pero.

- Ščink, sčink - insiste il fringuello

frullando fra vimini torti,

tra gocce di tralci.

Bruciano foglie e sterpi

sopra are di ciottoli

che vanghe e invern

ammucchiano al bordo del campo.

Tiepido il vento

solo petali muove;

fruscia tra secche foglie di ulivo

che cera e fede

fissano in croci propizie

al palo che regge, robusto, il breve filare di viti.

OJČINCA

Duga precesija
od gorskih vaščin
žegnavat na faro nesmo
ku pušo čez rame
ojko u snopičah.

Oh mladi,
ki vas uozejo u šuolo
du Podutano
an du Špietar
al ne čujeta odmeva
naše piesmi vesele
našega vriska
naše himne goreče?

Use znata
od Pulčinele an Nerona.
Guorta po slovensko
tuk po skriuš se gre
cigareto kadit.

Use tiho
use mirno je.
Na kor nosit ojke
ku pušo čez rame,
use mirno je.

Ojko j'parnesu
tu piku
sakù.

SMO USIAL

Pred nami se zdujšajo
ardeči razori.

Upičmo lopato,
snamimo klabuk,
pousode počitno
že odmeva pudan;
“Angel Gaspuodu
je oznanu Mariji..”
Na zmarvane grepe,
na senje zakrito
rahlo rosi
naša molitu.

TORRE

Bianco orizzonte
indicavi da Castelmonte
al pellegrino fanciullo
confini di terre feconde,
di gialle pannocchie.

Ti é grato l’adulto
che ritrova da te racchiuso,
scrigno di pietre,
il mondo ed il tempo lasciati.

MAJNICA

Tan gor na varhu Rodeža
dva pušjaca bon ubrau
kar puojden gledat ljubico
u saboto gor na Kau.

Ostanej me suzice
če me porče, de ne,
aspihnejo se kukovce
če uokance se odpre.

TONKANJE

Pe-čen

pe-čen

pe-čen ka-štron

Ana Jakob Pantalon

če nie inguria bo mulon

že kada ji biu svet Anton

buojš je skala ku madon

Pa tan u Brišč bo svet Furijan

nu gani se, si kasan

oznanjuje

se na čuje

premukuje

prase krule

nie čebule

krava bule

nie ne cule

dvie pugače

kje so hlače

triesk še mače

kode skače.

Smo posiekli uso travo

lož no grepo na kopo.

Ti si nucala medlo

nieman cajta iti po njo.

Uoda ugreje

dvie pasteje

štjer kandreje

še dvie veje

tri kompieri

natopieri

le nabieri

piguride

duo vie al pride
učera j' sieru
bon nabieru.

Bieš buj hitro san te jau
ma se zveče novičau
tisto jinico san prodau.
Mu j' velila dol bukau

Kuo partiaga taz Varha
na bo z liepa še daža.

Tako sonce
use tu lonce
še no malo
bo končalo
počivalo
gor na skalo.

Ana Jakob Pantalon
če nie inguria bo mulon
še no litro bo za lon.

GREMÔ U BARÈT

Quasi d'istinto discende il carretto
le strade segnate dai padri
che irradiano nella pianura.
Porta "obiaki" di lucida buccia,
"Seuke" lucenti d'un rosso
che solo la brina
sa far splendere tanto.
"Milus e cjastinis par blave"
Ripete il ragazzo la frase imparata
e il baratto
sono chicchi e panocchie d'oro.
Le mele discesero al piano
con gerle su spalle ricurve;
la mano di tenere dita
che porge castagne
reca ancora le spine dei ricci:
il sorriso pietoso e gentile
della gente che accorre
non é umiliazione.

TU NAŠI VAS

Tu naši vas usi dielamo
usaki mištjer - lepuo nardmo.

Tu naši vas usi dielamo radi
mlinar jo mleje ku po navadi.
Mlinarji, mlinarji nimar smo bli.
Mlinarji, mlinarji nimar smo bli,
prez moke se ne živi.

Tu naši vas usi dielamo radi
kovač jo kova ku po navadi.
Kovačji, kovačji nimar smo bli.
Kovačji, kovačji nimar smo bli,
z iklenan se use nardi.

Tu naši vas usi dielamo radi
mizar jo guobla ku po navadi.
Mizarji, mizarji nimar smo bli.
Mizarji, mizarji nimar smo bli,
prez stola se ne sedi.

Tu naši vas usi dielamo radi
kumet jo seje ku po navadi.
Sejmo, le sejmo, le sejmo še mi.
Sejmo, le sejmo, le sejmo še mi,
tek seje za use skarbi.

Tu naši vas usi dielamo radi
šuoštar potuka ku po navadi.
Šuoštarji, šuoštarji nimar smo bli.
Šuoštarji, šuoštarji nimar smo bli,
prez košpu kan puojdeš ti.

Tu naši vas usi dielamo radi
hoščar jo sieče ku po navadi.
Hoščarji, hoščarji nimar smo bli.
Hoščarji, hoščarji nimar smo bli,
de ognjišče lepuo gori.

Tu naši vas usi dielamo radi
žnidar jo šiva ku po navadi.
Žnidarji, žnidarji nimar smo bli.
Žnidarji, žnidarji nimar smo bli,
prez srajce se mraz tarpi.

Tu naši vas usi dielamo radi
zidar jo zida ku po navadi.
Zidarji, zidarji nimar smo bli.
Zidarji, zidarji nimar smo bli,
prez striche doma ga ni.

Tu naši vas te stari an te mladi
puojio veseli ku po navadi.
Puojmo, le puojmo veseli še mi.
Puojmo, le puojmo veseli še mi,
veseje vas sviet darži.

OKUOLE OGNJIŠČA

Kar uoda lepuo veureje
varžeš notar no pest soli
potakìn samuo dvie veje,
de pulenta se na smodi.
Tan na ocvierku ser se taje
frika ocvarta lepuo diši.
Glej te mal', ki diela z mačko
le pusti ga, naj se toli.

Kar ognjišče gori
smo doma prez skarbi
vsa družina se veseli

Natočimo uso posodo,
čakaj žvine za napojit
ku uoda naprej gre ura
tle se moremo poguorit.
Je use bistro na Kraguojnci.
Jutre kaže, de jasno bo.
Priet ku snieg stazo zapade
bomo z brieman nosil kopo.

Uoda marzla teče
pred studencan zbere
mlade puobe, lepe čeče.

Kar ognjišče gori
smo doma prez skarbi
usa družina se veseli.
Pred studencan je življenje
par ognjišču je veseje.

BENEŠKI KABARET

Zaki, de ja - zaki, de ne
zapuojemo Beneški kabaret.
Varum, perchè - anche per te
zapuojemo Beneški kabaret.
Pour vu, madame - pour vu, monsieur
zapuojemo Beneški kabaret.
Puojmo u paku - mister for you,
ancje par je - zaki, da ne
zapuojemo Beneški kabaret.

Bonjour madame - bonjour monsieur
zapuojemo Beneški kabaret.
Good morning še - za use čeče
zapuojemo Beneški kabaret.
Za guten tag - zluodiu tabak
zapuojemo Beneški kabaret.
Buon giorno a te - zaki, de ne
za use otroke - si sa perchè
zapuojemo Beneški kabaret.

Kar bo potle - nie bluo šele
tuo je za use - vjerta mene
zapuojemo Beneški kabaret.

MUHOR AN FORTUNAT

Če na krava niema mljeka,
če požgre željezno nit,
ne poklič veterinarja,
mi previdamo subit.
Sma Muhor an Fortunat...

Od Kanina do Triglava,
dol z Lignana na Tarbi,
če naš kličeј', če nas proseј',
preveličani boj usi.
Sma Muhor an Fortunat.

Tek igra na totokalčo,
tek na zna dost bulerat
če nas kliče, če nas prose,
poskarbimo mu pomat.
Sma Muhor an Fortunat.

Če se bliža slava ura,
če je slana kar cvade,
ne obupajta kumeti,
mi previdamo za use.
Sma Muhor an Fortunat.

NAŠA ČELEŠTA

Jest sam Čelešta,
vestita a festa,
nosem gnojnico
tu pletenico;
vsako saboto
vado a plesare,
le robe stare,
buto in patók.

Čelešta, oh Čelešta.

Mi porto sempre
židjove hlače,
munger le krave
non son kapače;
bevo batuda
kon wiski e soda,
ma la posoda
jo na operén.

Čelešta, ka te tišči.

Nei miei ricoti
ho un fiorelino,
sopra la glava
un kappellino;
preklete grabje,
non vi konoško,
vado nel boško,
ma in dekolté.

Čelešta, te kličejo.

Duo me kliče?

Gelato e skuta,
kajšne vičerje!
Vozem letáme
tu fuorisérie,
mentre mi sonjo

san tu palude
ku vsako nuoč.

Te kličejo.

Duo?

Muuuuu!

Triesk te košpe!

Mentre mi sonjo
sopra le sude,
san tu palúde
ku vsako nuoč.

MALICA MIZERIJCA

San Malica Mizerijca,
iman samuo dva grašaca,
samuo ne dva kompierjaca
za kuhinjo narest.

Samuo no kuost prasetaca,
samuo dan bobič maslice,
samuo dan koščič kožece,
špehove za obeljit.

Samuo no skorjo sieraca,
bon miaskala s pulentico,
bon muorla, če nie buojšega,
prestaro vince pit.

San Malica Mizerijca,
madlâ san, če na vierjeta,
potipita po žuotace,
san uoska, ku gosà.

DAJ MI ROČICO

Otroci tu mieste
zaparti tu hiš
na uživajo sonca,
po luhtu j' kadiž.

Muoj puobič me vpraša:
"Ti tata, kje s' biu,
povej me, kuo j' bluo,
tu k' ti si se rodiu?"

Daj mi ročico,
pujdi za mano,
puj, te pokažen
narlieuši sviet.

Daj mi ročico,
pujdi za mano,
puj, te pokažen, kje je naš duom.

Tu hiš nie prestora,
ziduovi tamjó
še vrata odparte
na nič odprejó.

Domače dežeze,
domače vasi,
boš videu, kuo zdravo
tam gor se živi.
Hosti zelene,
travnike armene, daj mi ročico
gremo damu.
sopra le sude,

ME KLIČEJO DAMU

- Me kličejo damu -
- Počak še 'no maglenje,
ljubezan par tebe
za me je use življenje.

Tvoj glas takuo sladak
me taje do sarca
sonce, ki gre za brieg sveti
u lase tvoje, jih pozlati.

Ne pravi me,
de jutre zguoda ustaneš,
de poštudjaš še ankrat filozofijo,
nahì malinkonijo,
ki šuola te zbudi...

- Me kličejo damu -
- Na, uzam 'no karamelo,
parloži motorin
pogledamo kandelo.

Med dviem' kolesam' se
parbližama poskriuš:
sonce, ki gre za brieg, on sam,
bo vidu kakor ljubim te.
Še an krat, še an krat,
še an krat 'no busco dajmi,
de celo nuoč
tuoja filozofija,
tuoja malinkonija,
zibale bojo me...

- Me kličejo damu -
- Počak' še no maglenje
ljubezan par tebe
za me je use življenje.

Med dviem' kolesam' se
parbližama poskriuš:
sonce, ki gre za brieg, on sam,
bo vidu kakor ljubim te.

VESEL ROJSTNI DAN

Donas narljeuš rože
tan u varte cvetjo
u nebu pa zvezde
narljeuše svetjo.
Narbuojš sladko vince
u klet je hladnuo,
za te smo veseli,
je tuoj rojstni dan!

Buon compleanno, vesel rojstni dan,
življenje nie listje, ki pada zaman.
Le glaže uzdignimo na zdravlje tebe,
muzika gode to pesam za te.

Buon compleanno, vesel rojstni dan,
tuj praznik le uživi z veselin sarcan.
Popihni na torto le ugasni sveče,
tuoje spomladi naj štejeje' zvezde.

Te skarbne domače
previdne žene
napravle so štrukje,
gubance spekle.
So pušij in darila
na mizi za te,
so lepi spomini,
ki ugrievaj' sarce.

Buon compleanno, vesel rojstni dan,
življenje nie listje ki pada zaman.
Le glaže uzdignimo na zdrauje tebe,
muzika gode to pesam za te.

Buon compleanno, vesel rojstni dan,
tuj praznik le uživi z veselin sarcan.
Popihni na torto, ugasni sveče,
tuoje spomladi naj štejeje' zvezde,
tuoje spomladi naj štejeje' zvezde.

VSAKDANJI KRUIH

Mlad san biu an hišo san zapru,
ku te druž po sviete san hodu:
gor po ronke zrastla je garbida,
tečej' korca če se na previda.

Prazna j' vas, de me sarce boli,
samuo an busk jo včasih razsvetli.
Dol par Muoste je Nediža, ki zbere,
adno po dni, naše uode,
je Nediža, ki j' pejala nimar še
vso našo puot, naše suze.

Kuo lepuo naco pa san sanju,
naš ljudje so se uarnil damu.
Gor an dol po poti smo jo pieli,
gor po briegu smo vriskal veseli.
Naše hiše smo vse postrojil,
stare ognjišča še ankrat zanetil.
San zastopu, kaj j' to pravo veseje,
vsakdanji kruh služit doma.
San sanju, de pride an dan, de bomo vsi
vsakdanji kruh služil doma.

stampato a cura del
Kulturno društvo »**Rečan**« Circolo culturale
Liessa, settembre 1998

organizacijsko sodelovanje: **ZSKD** - Čedad